

Eva Tomášková

eva.tomaskova@law.muni.cz

Katedra finančního práva a národního
hospodářství

Financování veřejného sektoru

Ekonomie veřejného sektoru

4. přednáška

Způsoby zabezpečování veřejných statků

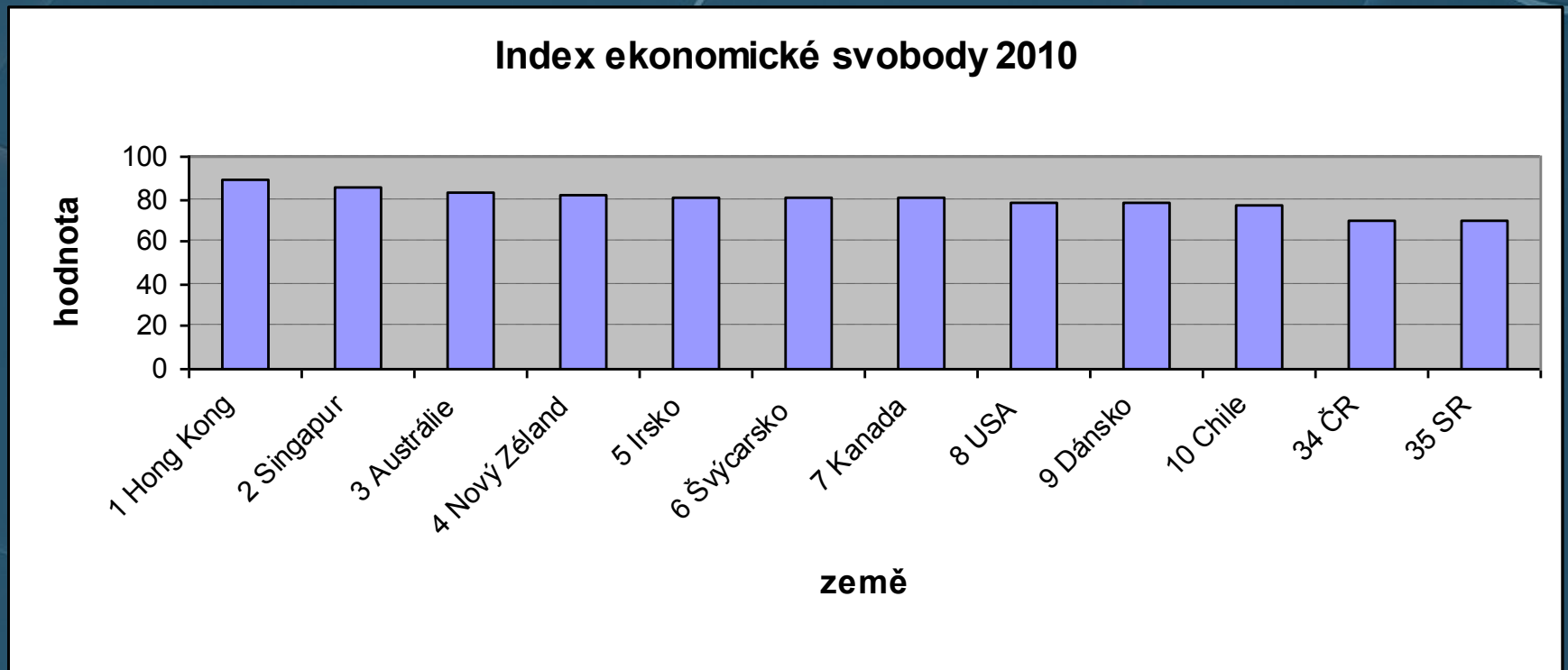
- ve veřejném sektoru
- veřejnou zakázkou u soukromého sektoru
- společná participace veřejného a soukromého sektoru

Velikost a struktura veřejného sektoru

- Velikost a strukturu veřejného sektoru ovlivňují:
 - faktory ekonomické
 - bariéry výkonnosti
 - bariéry spotřeby
 - bariéry výběru daní
 - faktory historické a geopolitické
 - státní paternalismus x liberalismus
 - přírodní podmínky
 - faktory demografické
 - růst populace
 - změny ve věkové a sociální struktuře
 - změny preferencí
 - faktory kulturně náboženské
 - faktory politické
 - kvantita a kvalita veřejných statků
- Podíl veřejných výdajů k HDP.
(v ČR 42,6 % v roce 2009 podle The Heritage)

Index ekonomické svobody

Problematika veřejných statků

- Veřejné statky jsou spojeny s:
 - nerivalitou spotřebitelů
 - nedostupností preferencí
 - výskytem „černého pasažera“
- Spotřeba i kvalita jsou nedělitelné
nedělitelnost nelze určit podíl jednotlivce na spotřebě statku, nelze vyloučit jednotlivce ze spotřeby, snížení kvality při nadspotřebě.

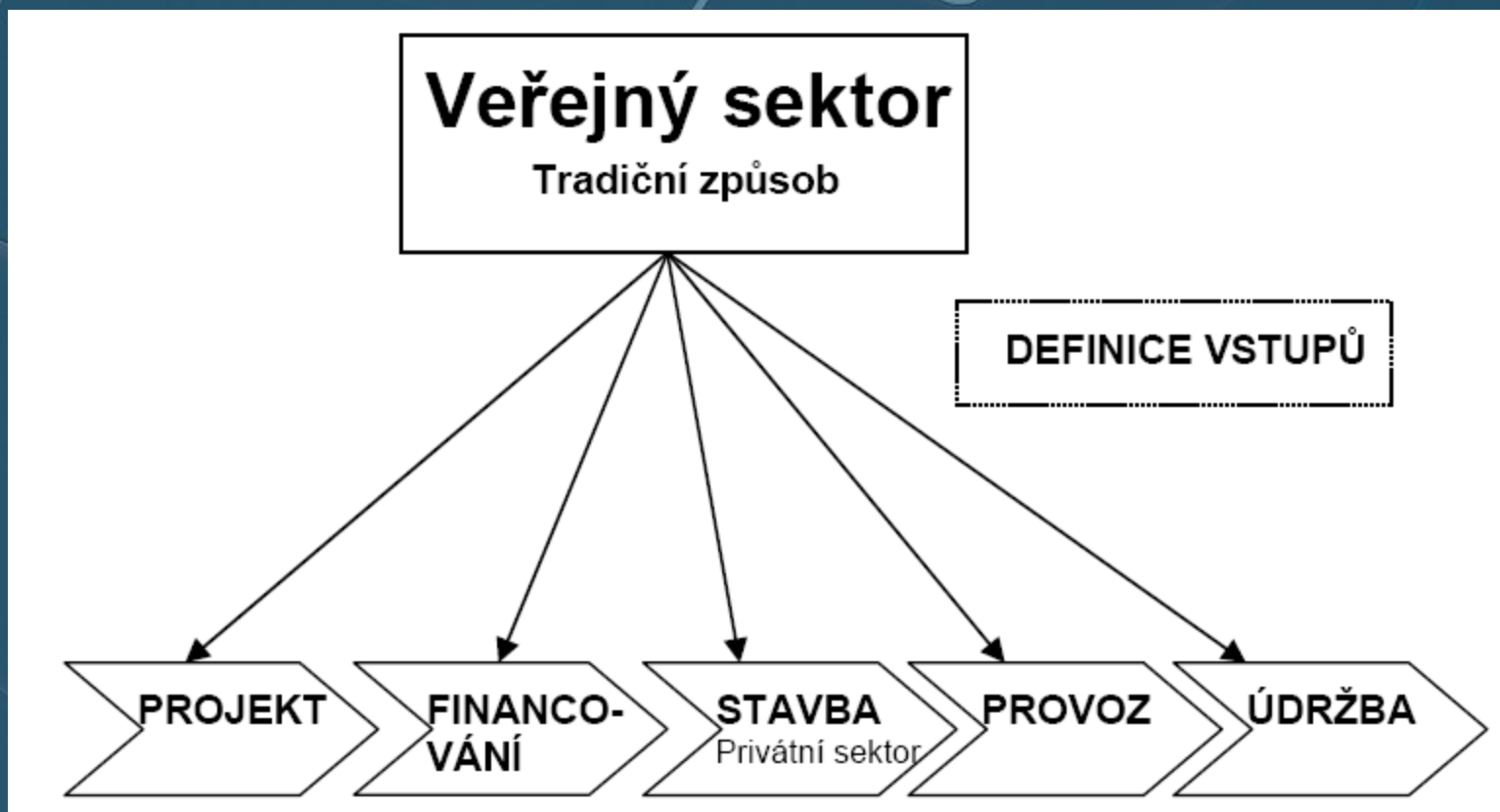

Komplikace veřejných statků

- Selhání efektivní alokace statků
- Vytlačení soukromého sektoru
- Stanovení objemu a struktury statků
- Rozdělení produkčních nákladů

Tradiční přístup při zajištění veřejných statků

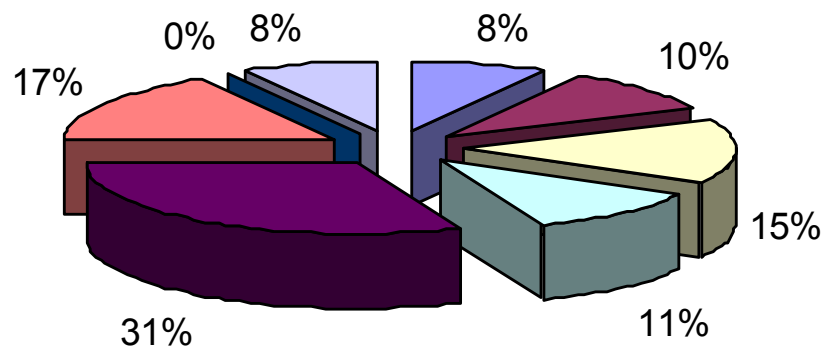

Kritéria pro rozhodování o způsobu zabezpečení veř. statků

- Objem vynakládaných finančních prostředků z veřejných rozpočtů
 - Závisí na celkových příjmech a celkových výdajích veřejných rozpočtů
- Užitek obyvatel

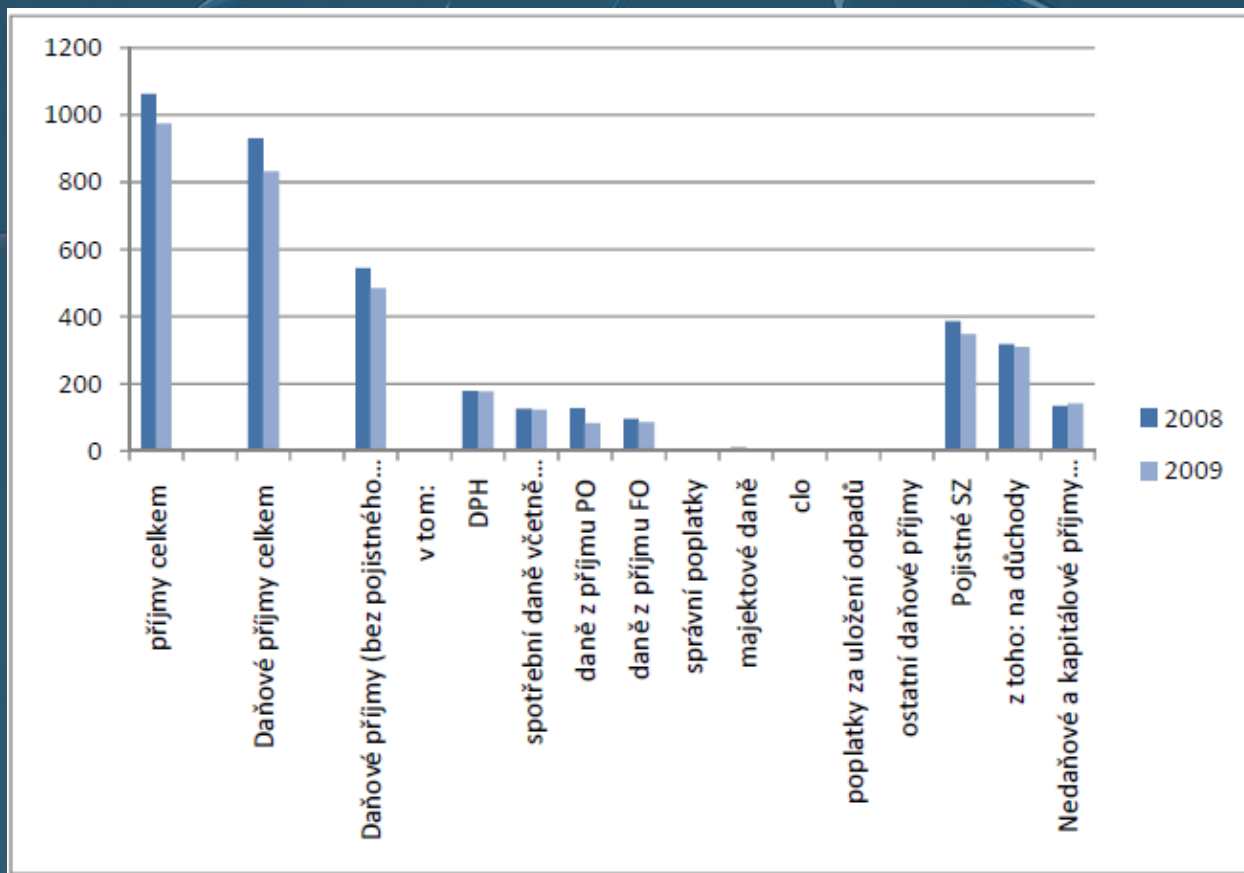
Příjmy státního rozpočtu

Příjmy státního rozpočtu

DPFO	DPPO	DPH	ostatní daně
sociální pojistné	nedaňové příjmy	kapitálové příjmy	přijaté transfery

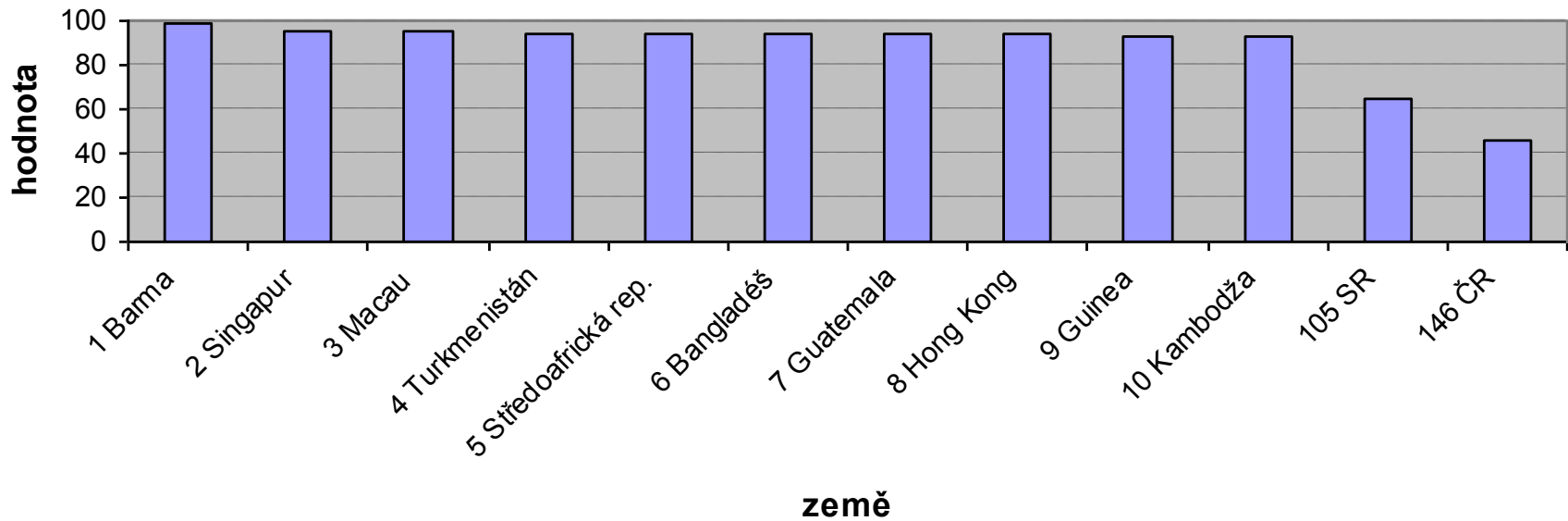
Výnos vybraných druhů příjmů SR

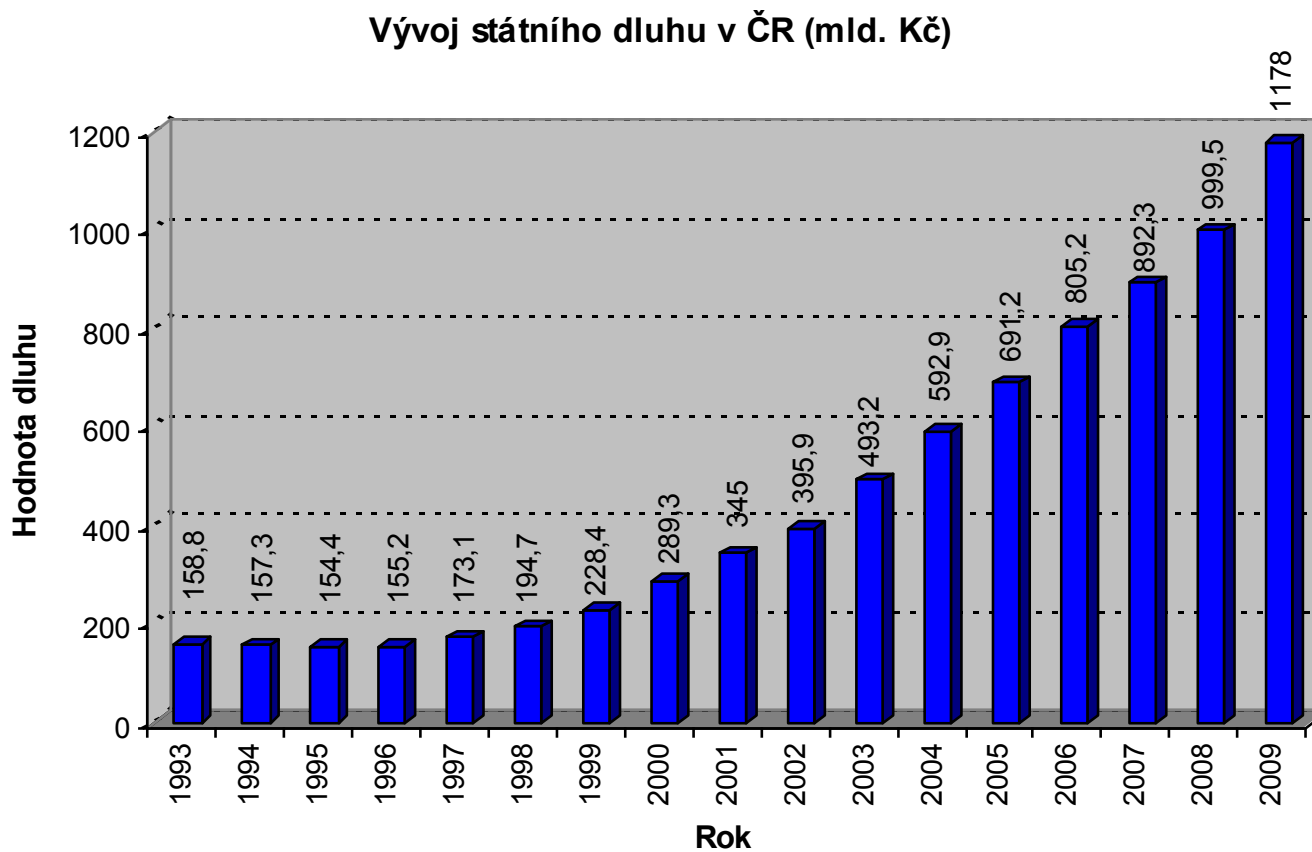
Zdroj: Kulhánková, M. Cesty zvyšování daňového výnosu, Diplomová práce 2010, s. 43).

Státní výdaje 2010

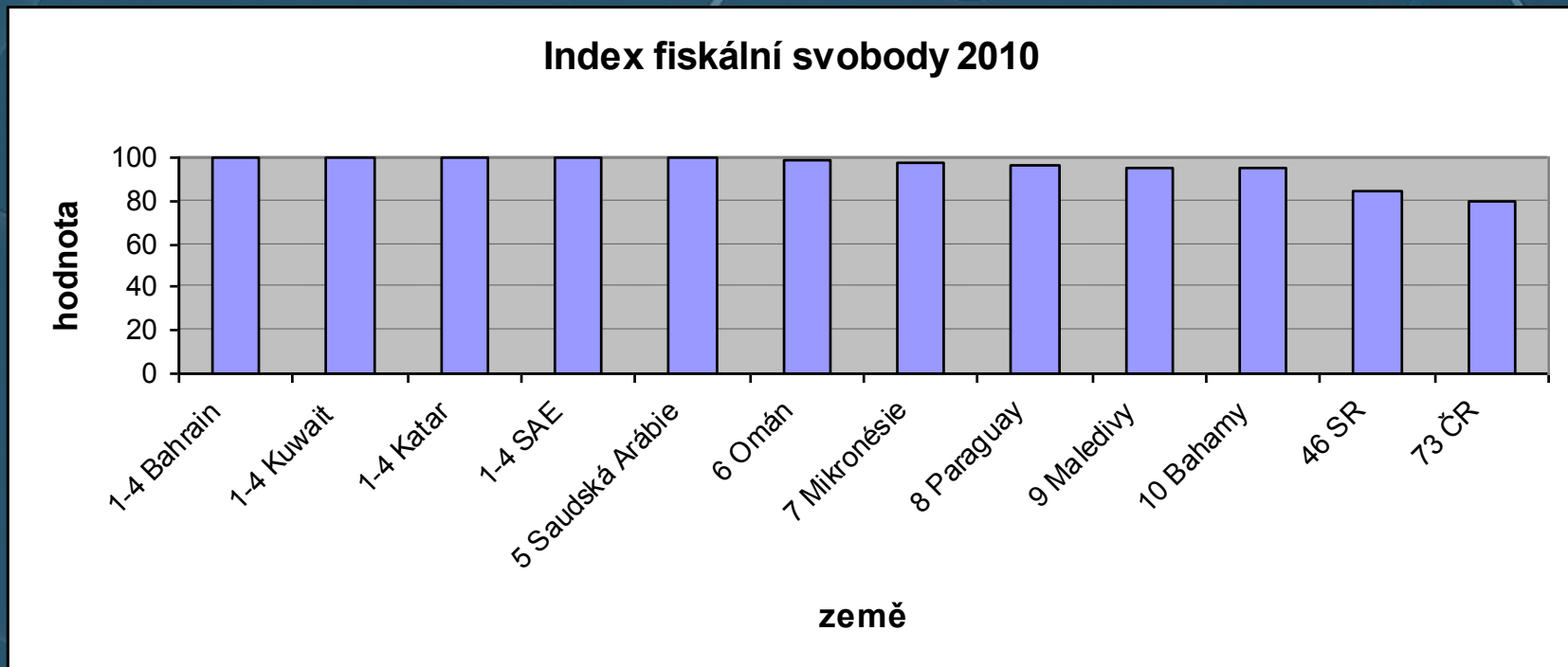
Státní výdaje 2010

Vývoj státního dluhu v ČR

Index fiskální svobody 2010

Zdroj: The Heritage Foundation

Public-Private-Partnerships (PPP)

- soubor metod spolupráce, v nichž soukromá entita zajišťuje poskytování veřejné služby nebo dodávku veřejného statku
- vznik v 70. letech 20. stol. ve Velké Británii
 - do dnešní doby přes realizovaných 440 PPP
 - Nejznámější Eurotunel
- realizace zejména v oblasti veřejné infrastruktury a veřejných služeb
- může se jednat jak o placené převzetí provozování stávajících aktiv tak i o financování a budování nové infrastruktury
- projekty PPP se osvědčily v Irsku, Nizozemí, Portugalsku, Španělsku, Francii, USA, Kanadě, Japonsku a Austrálii, ale i v Chile a JAR.
- Je možné se setkat také s Private Finance Initiative (PFI). Tento pojem je používán ve Velké Británii a jedná se o podmnožinu z mnoha forem PPP
- PPP projekty se v ČR řídí obchodním zákoníkem

Realizace PPP

- Zadavatel - veřejný subjekt
 - Musí být detailní specifikace potřeb a výstupů, které od projektu očekává.
- Soukromý sektor
 - co nejefektivněji zajistit veřejnou službu podle zadání zadavatele – vyhrává nejlepší nabídka – hodnotí se ekonomická výhodnost.
 - pokud soukromý sektor neplní smluvní podmínky ohrožuje své příjmy od veřejného sektoru
- veřejný sektor platí roční splátky (např. poplatkem za dostupnost služby)
- banky zajišťují projektové financování projektů (až do 95%) a disponují speciálními právy
- po skončení realizace přechází infrastruktura do vlastnictví veřejného sektoru
- Kompetence – Ministerstvo pro místní rozvoj

Výhody PPP

- Know-how
 - umožňuje získat určité know-how a vyvarovat se opakování chyb a přístupů, které se neosvědčily
- rozdělení rizik
 - mezi zúčastněné strany tak, že každá strana nese takové riziko, které dokáže nejlépe řídit
- Zachování kontroly
 - PPP umožňuje veřejnému sektoru se plně věnovat jiným věcem a realizaci projektů přenechává soukromému sektoru, aniž nad nimi ztrácí kontrolu
- Kvalita
 - veřejný sektor získává vyšší kvalitu veřejných služeb za vynaložení stejných nebo nižších nákladů
- Efektivní realizace
 - PPP umožňuje realizaci projektů dříve, rychleji a bez rizika překračování rozpočtu pro veřejný sektor (ne vždy to ale vyjde, viz Justiční palác)

Výhody PPP

- Úspory z rozsahu
 - pokud zamýšlí zadavatel realizovat řadu investic, které na navazují, je vhodné je realizovat dohromady a snížit tak své náklady – např. úspora u přípravných a projektových prací
- Transparentnost
 - jedná se o jednu kvalifikovaně provedenou veřejnou soutěž – projekt se nedělí na velké množství menších zakázek obvyklých za dobu trvání projektu
- Oboustranná výhodnost
 - PPP musí být výhodné oboustranně pro veřejný i soukromý sektor
- Motivace
 - soukromý sektor je motivován možností dlouhodobých příjmů. Ty ovšem získá pouze při dodržování přísných smluvních podmínek o kvalitě dodané služby.
- Dodatečné příjmy
 - Možnost čerpání finančních prostředků ze soukromého sektoru
- Ekonomický růst a růst přímých zahraničních investic
- Možnost čerpání fondů EU

Nevýhody PPP

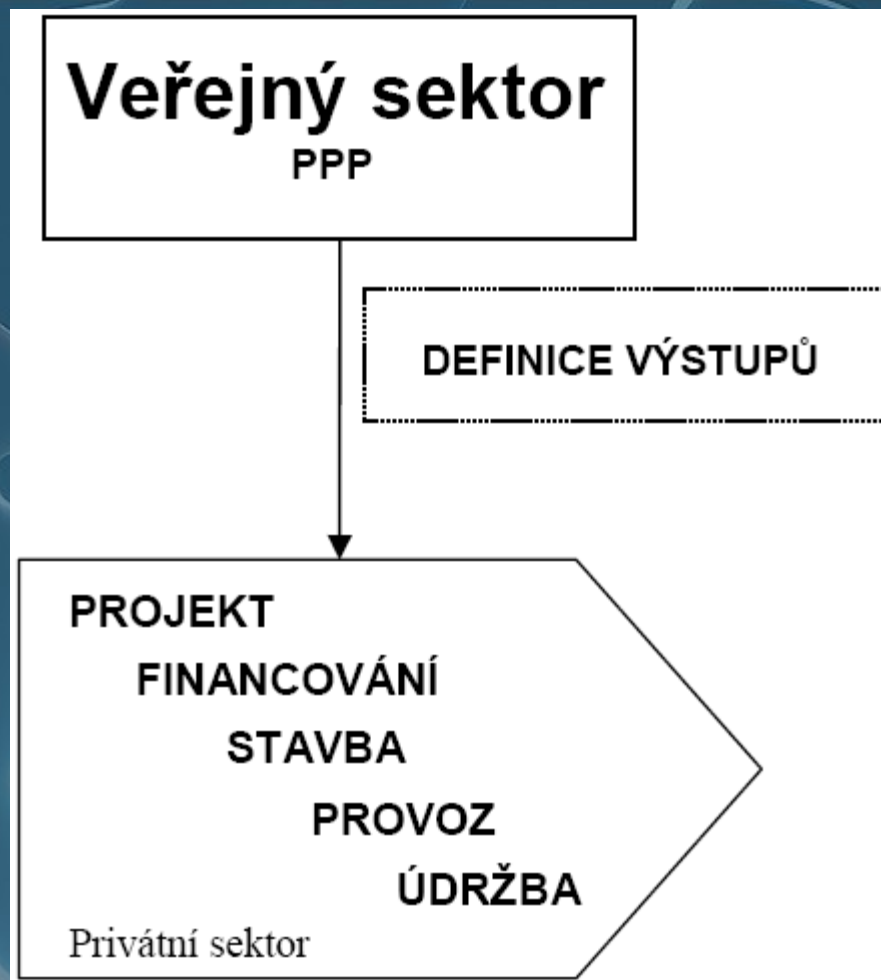
- Vyšší náklady financování
 - náklady financování soukromým sektorem jsou obvykle vyšší než veřejným z důvodu vyšší míry rizika při půjčkách soukromým subjektům než veřejnému sektoru
- Vysoké iniciační náklady
 - což do značné míry eliminuje realizaci menších PPP projektů
- Složitost smluv
- Neflexibilní smlouvy
 - smlouvy na rozsáhlé PPP projekty jsou uzavírány na dobu překračující 20-30 let
- Možnost vzniku přirozených monopolů

Míra rizika u PPP

- Riziko je přeneseno zejména na privátní sektor
 - Nutnost dodržet požadovanou kvalitu po celou dobu kontraktu
- Veřejný sektor - správné nadefinování výstupů

Postup při zajištění veřejných statků PPP metodou

Podmínky úspěšnosti PPP

- vyvolání maximální konkurenční soutěže
- transparentnost poptávky a otevřená výběrová řízení
- kvalifikované řízení celého procesu prostřednictvím stanovených smluvních podmínek
- stanovit standardizaci smluv, tak, aby omezily časovou a finanční náročnost při negociaci smluv se soukromými partnery
- rozložení nebo-li přenesení významných rizik na privátní sektor
hodnota ekonomického přínosu PPP metody by měla být vyšší než hodnota ekonomického přínosu při dosud používaném způsobu realizace projektu
- úspory a dosažené výnosy se musí dělit mezi obě smluvní strany
- zajišťování požadované kvality statku

Možnosti financování PPP

- financování pomocí úvěru
 - nese s sebou rozpočtové zatížení určitého privátního subjektu s ohledem na úroky a splátky úvěru
 - veřejný sektor může mít výhodnější podmínky úvěru
- komerční financování s ručením daného veřejného sektoru (např. obce)
 - u této formy ručení není ohrožen úvěr (pokud není schopen soukromý subjekt splácet, pak přejímá závazky veřejný sektor)
- odkoupení pohledávek
 - k samotnému odkoupení může docházet až po ukončení určité části realizovaného projektu
 - možnost úplného financování z cizích zdrojů
- čerpání prostředků z fondů EU
 - Nevýhoda
 - finanční prostředky z těchto fondů je možné získat až po ukončení projektu
 - příslušné projekty musí být zadány v souladu s pravidly EU

Legislativa vztahující se k PPP

- Koncesní zákon – č. 139/2006 Sb.
- Zákon o veřejných zakázkách – č. 137/2006 Sb.
- PPP projekty
 - klasická veřejná zakázka podle zákona o veřejných zakázkách
 - kvazikoncese, která je definována v zákoně o veřejných zakázkách jako zvláštní typ veřejné zakázky se znaky koncesního projektu
 - koncese dle koncesního zákona
- Slabé stránky
 - Neexistence definice koncese
 - Koncese je nepřenositelná
 - Větší míru rizika nese soukromý subjekt, přitom nikde nejsou tato rizika specifikována
 - Není stanoven rozdíl mezi malým a velkým PPP projektem
 - Složitě a časově náročné koncesní řízení – vysoké náklady bez garance výsledku
 - Koncesní řízení negarantuje dostatek flexibility na vyjednávání s budoucím dodavatelem – smlouvy se přitom musí domlouvat na desítky let předem

Příklady realizace PPP

- Dopravní infrastruktura – dálnice, tunely, mosty, rychlodráhy
- Administrativní případně ubytovací kapacity – úřady, soudy, ubytovny, administrativní prostory, věznice
- Zdravotnictví – nemocnice
- Školství – univerzitní komplexy, studentské koleje, školy
- Obrana – výzbroj, speciální infrastruktura
- Utility – vodárenství

Úspěšné PPP projekty v ČR

- projekt obnovy kanalizační a vodárenské sítě v Brně
- společný projekt pražské nemocnice v Motole a podnikatelského subjektu o správě a rozvoji tepelného hospodářství
- ozdravné centrum Ještěrka v Ostravě
- Aquapark Olomouc
- projekt veřejného osvětlení v Praze
- fotbalový stadion v Tachově

Přehled vyhlášených PPP projektů

Název projektu	Zadavatel	Sektor
AirCon – spojení letiště Ruzyně s centrem Prahy včetně provozu a údržby	Ministerstvo dopravy	Doprava-železnice
PPP Projekt D3/ R3 - stavba a financování úseků dálnice D3 a rychlostní silnice R3	Ministerstvo dopravy	Doprava-silnice
ÚVN Praha - ubytovna personálu ÚVN, ubytovna hotelového typu a parkoviště	Ústřední vojenská nemocnice Praha	Ubytovací kapacity
Výstavba a provoz věznice typu s ostrahou	Ministerstvo spravedlnosti, Vězeňská služba	Ubytovací kapacity
Optimalizace provozu nemovitostí vlastněných ČR – projekt „Kulový blesk“	Ministerstvo průmyslu	Ubytovací kapacity
Výstavba Justičního areálu v Ústí nad Labem	Ministerstvo spravedlnosti	Ubytovací kapacity
Revitalizace autobusového nádraží Třebíč	Město Třebíč	Doprava
Centrální zásobování teplem v Kopřivnici	Město Kopřivnice	Energetika – teplárenství
Rekonstrukce a zajištění provozu sportovně-rekreačního areálu „Pod Červeným kamenem“	Město Kopřivnice	Sportovně-rekreační zařízení

Rozdíl mezi PPP a veřejnými zakázkami

- časové rozložení plateb veřejného sektoru
 - PPP – splátky rozloženy na dobu životního cyklu projektu
 - Veřejná zakázka – prostředky vynaloženy před dosažením funkce
- překračování původních nákladů a nedodržování časového harmonogramu
 - PPP – nižší náchylnost
 - Veřejná zakázka – vyšší náchylnost
- investiční a provozní fáze projektu
 - PPP – je možné spojení – nižší náklady, neboť splátky jsou předem známy
 - Veřejná zakázka – není možné spojení – vyšší náklady

Děkuji za Vaši pozornost. 😊